

**Crna Gora
Vlada Crne Gore**

MINISTARSTVO PROSVJETE I NAUKE

ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

predmetni program

UMJETNOST I VIZUELNA KOMUNIKACIJA (I -IV)

OIP - dopuna matorskog standarda za predmet *Likovna umjetnost*
u III i IV razredu gimnazije

SADRŽAJ

1.	NAZIV NASTAVNOG PREDMETA.....	3
2.	ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA	3
3.	OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA.....	4
4.	SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA.....	5
5.	DIDAKTIČKE PREPORUKE	12
6.	STANDARDI ZNANJA.....	13
7.	NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJA.....	13
8.	RESURSI ZA REALIZACIJU	13
9.	PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA	14

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA

IZBORNI PREDMET

NAZIV PREDMETNOG PROGRAMA

UMJETNOST I VIZUELNA KOMUNIKACIJA

2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA

a) Položaj, priroda i namjena predmetnog programa

Umjetnost i vizuelna kultura je izborni gimnazijski predmet koji učeniku/ci omogućava upoznavanje sa likovnom kulturom, likovnim tehnikama, osnovama vizuelnih komunikacija i osnovnim pojmovima estetike. Predmet treba da nadogradi znanja stečena u osnovnoj školi i da proširi pojmove iz teorije likovne umjetnosti i da učenike/ce upozna sa ostalim oblastima, kao npr. arhitektura i urbanizam, fotografija, dizajn i sl. Pored teorijski stečenih pojmova, predmet omogućava učenicima/ama da kroz praktični istraživački rad otkriju sve likovne tehnike i da se uključe u predmet praktičnim putem i istraživačkim radom.

Umjetnost i vizuelna komunikacija, kao predmet, omogućava učenicima/ama da razviju svoje praktične sposobnosti i eventualno određenje za fakultet.

Predmetom se učenicima/ama mogu predstaviti najvažnija umjetnička djela i dostignuća iz oblasti vizuelnih komunikacija koja će oblikovati njihov pogled na estetiku i uticati na njihov likovni razvoj. S obzirom na vrijeme u kome živimo i na razvoj tehnologije i vizuelnih komunikacija, ovaj predmet je skoro neophodan. Glavni cilj je likovno obrazovanje što učenicima/ama omogućava individualnost u oblikovanju ličnih kriterijuma, podstiče ih na praktičan rad i sticanje estetske kritičnosti. Predmet treba da pomogne učenicima/ama da postanu estetski gledaoci, praktičari, ljubitelji likovne umjetnosti; upućuje ih na vizuelne medije koji su i sastavni dio života. Predmet mora pomoći humani razvoj i podići nivo opšte kulture.

b) Broj časova po razredima i oblicima nastave

U I i II razredu nastava iz umjetnosti i vizuelnih komunikacija zastupljena je sa jednim časom nedjeljno, a u III i IV razredu sa dva časa nedjeljno.

Razred	Nedjeljni broj časova	Oblici nastave
I i II	1	T i P
Ukupno		35
III i IV	2	T i P
Ukupno		70

T- teorijski oblik nastave; P- praktični oblik nastave.

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Cilj izbornih sadržaja i aktivnosti za ovaj predmet je da učenici/e nadgrade lične sposobnosti, znanje i umijeće saglasno individualnim predispozicijama, interesima i željama za zadovoljenje estetskih i emocionalnih potreba za izražavanje, komunikaciju i stvaralaštvo. Između ostalog, obuka će uticati na dalje bogaćenje likovnog izraza i kulture preko istraživanja i eksperimentisanja u stvaralaštvu i sticanja novih teorijskih i praktičnih saznanja u okviru savremenih kretanja u umjetnosti, kulturi i vizuelnoj komunikaciji koji će biti u daljoj obrazovnoj i profesionalnoj funkciji prilikom dalje orijentacije na fakultetu.

Predmet umjetnost i vizuelna komunikacija ima za cilj da **učenik/ca**:

- otkrije i usavrši svoje sposobnosti preko stvaralačkih procesa u okviru likovnih područja;
- realizuje likovne i interdisciplinarne projekte saglasno sopstvenim interesima i predispozicijama;
- prepozna i koristi vizuelno-likovne vrijednosti i mogućnosti kompjuterske tehnologije i da kreira idejna rješenja za slobodno likovno stvaralaštvo i dizajn;
- nadgradi likovnu i opštu kulturu i stručna znanja kroz posjete likovnih i drugih manifestacija iz oblasti kulture;
- koristi standardne i nove materijale i likovne tehnike za istraživanje, eksperimentisanje, kombinovanje u cilju postizanja novih vrijednosti;
- učestvuje u organizovanju individualne i kolektivne izložbe likovnih eksponata u školi ili u drugom prostoru;
- učestvuje svojim radom u saradnji sa drugim sekcijama prilikom realizacije predstava i proslava u školi i van nje;
- izrađuje studije iz oblasti likovnog stvaralaštva i teorije umjetnosti (likovna kritika, eseji...) kao pripremu za uspješnu prohodnost na fakultet;
- poveže svoje aktivnosti sa temama aktuelnim za okolinu i interese mladih;
- njeguje kulturno-istorijsko nasljedstvo preko raznih projekata.

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Umjetnost i vizuelna komunikacija: I razred

1. TEMA: CRTANJE

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none">- kometariše razlike iz teorije umjetnosti - likovni jezik (elementi i principi, istorija umjetnosti, likovna kritika, estetika),- primijeni u crtežu karakteristike antičkog crteža, Vizantije, Renesanse itd.,- koristi likovni jezik i umije da crta sa raznim suvim i tečnim likovnim materijalima,- otkriva karakter i zna da izradi skicu, crtež - studiju portreta,- zabilježi proporcije i da koristi viziranje u crtežu ljudske figure (da izradi kroki, skicu do studije) postavljenu statično ili u pokretu,- primijeni sposobnosti za crtanje na druga područja obrazovanja i u životu,- koristi motive i sfere svog interesovanja i primijeni stilizaciju u crtežu,- razvija sposobnost i kriterijum za otkrivanje originalnosti i drugih vrijednosti u crtežu.	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none">- posmatraju,- upoređuju,- analiziraju pojmove i načela estetike, likovne umjetosti, likovne kritike,- primijenjuju određene tehnike i uočavaju njihove karakteristike,- izrađuju krokije i studije u svim crtačkim tehnikama (olovka, ugljen, tuš i pero...),- nalaze sopstveni likovni izraz kroz određenu tehniku.	<p>Crtački materijali, linija, površina, crtež, format, kompozicija, perspektiva, proporcija, skica (kroki), studija.</p>	<p>Istorija umjetnosti; muzika; biologija; literatura.</p>

2. TEMA: SLIKANJE

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - savlada i primijeni postupak podslikavanja u procesu slikanja, - nauči da koristi lazurno slikanje, - primijeni fakturu (pastuoznost) u slikanju, - shvati faze i proces živopisa - ikonopisa, - izradi ikonu ili kopiju ikone jajčanom temperom, - istraži sa praktičnom primjenom razne tečne i suve slikarske materijale i otkrije adekvatnu tehniku i postupak za rad koji odgovara njegovom/njenom ličnom senzibilitetu, - upozna tehniku slikanja na staklu i izradi vitraž bojama namijenjenim specijalno za slikanje po staklenoj podlozi, - upozna mozaik kao tehniku monumentalnog slikanja, - izradi mozaik manjeg formata, ili skicu za mozaik, - upozna fresko slikarstvo i izradi fresku manjeg formata u al'seko ili al'fresko tehnici, - slika saglasno svojim individualnim karakteristikama, - izradi individualno ili u grupi likovno djelo velikog formata sa savremenim konceptom, primjenjujući prethodno stečena iskustva, - koristi kompjuter i informacije sa Interneta za razradu likovnih rješenja, - koristi motive po sopstvenom izboru za individualno stvaranje ili u dogovoru sa drugima za potrebe estetskog uređenja prostora (eksterijer i enterijer) u školi i van nje. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rade pripremanje slikarskih podloga (platno, drvo, razni pločasti materijali), - uočavaju određene karakteristike razvoja slikarstva po epohama i objašnjavaju određene karakteristike naše tradicionalne umjetnosti, ikonografije i živopisa, kao i savremene umjetnosti, - izrađuju ikonu, objašnjavaju postupak slikanja jajčanom temperom, - izrađuju vitraž, mozaik i fresku, - analiziraju svoj rad i izgrađuju svijest o individualnom likovnom izrazu, - organizuju razgovor (tribinu) za određeni likovni problem, umjetnički stil, likovno djelo, projekat i sl., - odlaze da posjete muzeje i savremene galerije i upoznaju se sa legatom galerija na prostoru u kome žive. 	<p>Likovni elementi, boja, slika, miješanje boja, svjetlost i sjenka, valerske vrijednosti, kompozicija, perspektiva, tehnologija slikanja; motivi.</p>	<p>Istorija umjetnosti; opšta istorija; muzika; biologija; fizika (spektar boja); psihologija (psihološko dejstvo boja).</p>

Umjetnost i vizuelna komunikacija: II razred

3. TEMA: GRAFIKA

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se upozna sa istorijatom i nastankom grafike, - izradi crno-bijelu grafiku u linorezu, drvorezu i sl., - istraži, eksperimentiše sa upotrebom prirodnih i vještačkih materijala u cilju stvaranja otiska putem jednostavnih grafičkih tehnika (npr. posoar, frotaž...), - transformiše elemente prirode u određenu likovnu cjelinu, - odštampa višebojnu grafiku, - primijeni i odštampa neku od tehnika duboke štampe npr. bakropis. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posmatraju i analiziraju grafička djela, - primjenjuju i prenose skice na matricu, a kasnije odštampaju crno-bijelu grafiku i grafiku u boji, - organizuju izložbu grafike (internu i eksternu), - odlaze da posjete galeriju i upoznaju se sa grafičkim djelima, - koriste kompjuter za odabir motiva i posjećuju Internet u cilju nalaženja likovnih rješenja, - odlaze da posjete grafički atelje i štampariju. 	<p>Umjetnička i industrijska grafika, skica, matrica, otisak, autorski otisak, vrste podloga, grafički list, grafički materijali i tehnike (duboka, plitka i ravna štampa); motivi (geometrijski i floralni).</p>	<p>Istorija umjetnosti; biologija; arhitektura; fizika; literatura; matematika.</p>

4. TEMA: VAJANJE

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - primijeni princip dodavanja u oblikovanju (rad u glini, vosku, gipsu i sl.), - primijeni princip oduzimanja u oblikovanju skulpture (rad u tvrdom materijalu - drvo, kamen i slično), - izradi skulpturu sa primjenom lijepljenja, zavarivanja, lemljenja, i sl., - saraduje sa vajarom ili drugim stručnim licem prilikom izrade skulpture u ateljeu i sl., - koristi i kombinuje savremene i konvencionalne materijale u likovnom izrazu, - stvara posmatranjem, pamćenjem i fantazijom, - savlada proces livenja skulpture u gipsu i zna da izradi kalup, - koristi kasiranje u oblikovanju određene forme, - nauči da izrađuje armaturu kao osnovu za određeni oblik. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznaju nastanak i razvoj skulpture kroz istoriju, - vajuju principom dodavanja i oduzimanja materijala, - koriste određeni alat i različite materijale i demonstriraju proces izrade u određenom materijalu (npr. glina, direktno oblikovanje, oblikovanje dodavanjem), - razgovaraju o novim tendencijama u modernoj skulpturi, - odlaze da posjete muzej i galeriju u cilju upoznavanja sa klasičnom i modernom skulpturom, - odlaze da posjete vajarski atelje i arheološki lokalitet, - koriste kompjuter i Internet u cilju nalaženja rješenja i motiva. 	<p>Portret-bista, kip-statua, torzo, reljef, asamblaž, materijali i tehnike, elementi i principi, motivi.</p>	<p>Istorija umjetnosti; arhitektura; biologija; fizika; muzika; matematika; literatura.</p>

Umjetnost i vizuelna komunikacija: III razred

5. TEMA: ARHITEKTURA I URBANIZAM

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posmatra arhitektonske objekte iz raznih epoha i da zna da uoči likovne, stilske, statičke i druge karakteristike, - otkriva i analizira u arhitekturi kombinaciju arhitektonskih, skulptorskih, slikarskih i drugih dekorativnih elemenata, - uoči i zabilježi različita rješenja, adaptirana na klimatske, korisne i druge uslove i potrebe, - nauči da projektuje jednostavan arhitektonski objekat u razmjeri i u tri osnovne projekcije - horizontalna, frontalna i profilna, - izradi maketu arhitektonskog objekta, - shvati ulogu perspektive i zna da projektuje jednostavan arhitektonski objekat u perspektivi sa osnovnim dimenzijama i proporcijama, - saraduje sa arhitektima u smislu sticanja novih znanja za projektovanje i rješavanje problema, - upoređuje i analizira suodnos starih i savremenih arhitektonskih objekata i njihovu harmoničnu ili disharmoničnu postavljenost u prostoru, - saraduje sa projektnim biroima i drugim asocijacijama za njegovanje kulturnog nasljeđa. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiziraju, pokazuju i objašnjavaju funkciju i estetske vrijednosti raznih arhitektonskih objekata iz različitih perioda, - ukazuju na povezanost praktičnih, estetskih i drugih vrijednosnih karakteristika različitih materijala u procesu izgradnje, - projektuju razne objekte u tri osnovne projekcije i iste objašnjavaju, - razgovaraju o vrstama perspektiva u arhitekturi i likovnoj umjetnosti, - redovno posjećuju projektni biro i razgovaraju sa projektantima i urbanistima, - odlaze da posjete razne kulturno-istorijske lokalitete, - rade seminarske radove na temu: <i>Stara urbana cjelina</i>, - fotografišu i snimaju stari arhitektonski objekat i na istoj lokaciji projektuju savremeni arhitektonski objekat. 	<p>Eksterijer, enterijer; urbanistička cjelina, planska dokumentacija, infrastruktura, građevinski materijali, statika, arhitektonski stilovi.</p>	<p>Istorija umjetnosti (crtanje, slikanje); geografija; geometrija; literatura.</p>

6. TEMA: DIZAJN

6.1. Grafički dizajn

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
Učenik/ca treba da: <ul style="list-style-type: none">- izradi novo idejno rješenje grafičkog dizajna za plakat, ilustraciju, zaštitni znak, knjigu, katalog i sl.,- savlada nove likovne materijale i tehnike,- koristi likovne materijale i motive prema sopstvenim željama,- koristi kompjuter za projektovanje likovnih rješenja i ideja za dizajn.	Učenici/e: <ul style="list-style-type: none">- se uključuju u rad sa kompjuterom kako bi shvatili/e mogućnosti kompjuterske tehnologije,- savladavaju osnovne funkcije dizajniranja (crno-bijela rješenja i rješenja u boji),- posjećuju dizajnerski studio radi saznanja iz oblasti kompjuterskog projektovanja i štampanja,- vrše analizu savremenog rješenja dizajna,- izrađuju album grafičkih rješenja iz oblasti dizajna.	Likovni jezik, kompozicija, grafička boja, materijali i tehnike, motivi.	Likovna umjetnost; arhitektura; istorija umjetnosti.

6. TEMA: DIZAJN

6.2. Kompjuterska grafika

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
Učenik/ca treba da: <ul style="list-style-type: none">- koristi vrste rastera i druge mogućnosti kompjuterske grafike,- izradi kompjutersku grafiku u koloru,- umije da skenira fotografiju i da je upotrijebi u reklamnom rješenju.	Učenici/e: <ul style="list-style-type: none">- objašnjavaju mogućnosti kompjuterskog dizajniranja, mogućnosti rastera, kolora, kompozicije i dr.,- razgovaraju o inovacijama i novim perspektivama kompjuterskog dizajna,- izrađuju rješenje školskog informatora (crno-bijelo) i odštampaju ga.	Word i Excell programski jezici; programi Adobe Photoshop i Corel.	Likovna umjetnost; informatika; matematika; fizika; literatura.

6. TEMA: DIZAJN

6.3. Modni dizajn

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
Učenik/ca treba da: <ul style="list-style-type: none">- učestvuje u procesu izrade kostima za modnu reviju u školi ili dramsku predstavu (od ideje do realizacije),- koristi motive iz prirode, geometrije od istorijskog kostima i narodnog stvaralaštva za izradu dizajna odjeće.	Učenici/e: <ul style="list-style-type: none">- razgovaraju i objašnjavaju nove trendove u modi i oblačenju,- uočavaju razlike u modnim stilovima kroz epohe,- oslikaju pojedine komade odjeće (majica, košulja, kravata),- izrađuju album istorijskog kostima,- posjećuju modni studio.	Materijali i tehnike, motivi, sredstva za slikanje po tekstu.	Literatura.

6. TEMA: DIZAJN

6.4. Kaligrafija

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
Učenik/ca treba da: <ul style="list-style-type: none">- ispiše dekorativnim slovima tekst za razne diplome, svjedočanstva i sl.,- upozna istorijski pregled kaligrafskog pisma i razne stilove,- komponuje tekst na pano, tabak, platno i sl.,- upozna tehniku iluminiranja rukopisa.	Učenici/e: <ul style="list-style-type: none">- izrađuju zbirku štampanog materijala sa raznim stilovima pisma,- izrađuju različite primjere komponovanja teksta u format hartije kako bi shvatili/e važnost tekstualne kompozicije,- posjećuju biblioteku (muzej) i upoznaju istorijat štampe i povezivanje,- upoznaju nastariju štampanu knjigu na svom prostoru npr. "Oktoih".	Fontovi.	Literatura.

Umjetnost i vizuelna komunikacija: IV razred

7. TEMA: FOTOGRAFIJA

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uoči likovne vrijednosti određenog motiva, - umije da kadrira motiv i da koristi vidove kompozicije - horizontalna, vertikalna, dijagonalna, radijalna-spiralna, piramidalna, - shvati specifičnosti umjetničke fotografije, - upozna karakteristike crno-bijele fotografije, - umije da vrši intervencije - korekcije (skenirana-digitalna) fotografije na kompjuteru, - razumije savremeni proces kopiranja i izrade kolor fotografije. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posmatraju određeni motiv i otkrivaju njegove likovne vrijednosti, - razgovaraju i objašnjavaju sve vidove kompozicije, - rade analizu umjetničke fotografije, - izrađuju i objašnjavaju crno-bijelu i fotografiju u boji, - objašnjavaju i demonstriraju proces snimanja i izrade fotografije sa savremenim digitalnim fotoaparatom, - objašnjavaju i predstavljaju proces obrade fotografije kompjuterskom tehnikom. 	<p>Fotografski film, mračna komora, zumiranje i fokusiranje, svjetlost i kompozicija, kadar, rezolucija, dispozicija, ekspozicija, boja, pozicija.</p>	<p>Fizika; likovna umjetnost; muzika; istorija; literatura.</p>

8. TEMA: ISTORIJA UMJETNOSTI

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sakuplja podatke i navede saznanja iz razvoja umjetnosti na prostoru Crne Gore, - prouči i demonstrira činjenice preko predavanja i vizuelnih materijala za spomenike srednjovjekovne kulture u Crnoj Gori, - prouči i izradi osvrt za određenu epohu, arheološki lokalitet, umjetnički stil, likovnog stvaraoaca, po sopstvenom izboru, - koristi informacije sa Interneta, iz enciklopedija i drugih izvora za izradu projekata, za kulturno-istorijske objekte, i za istraživanje savremenog likovnog stvaralaštva, autora, i sl. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pretražuju stručnu literaturu i druge izvore, - rade realizaciju predavanja - prezentacija određene istorijske epohe, - rade istraživanje i prikazuju vizuelni materijal u vezi sa određenim periodom, likovnim pravcem ili autorom (umjetnikom), - odlaze da posjete i prouče neki kulturno-istorijski objekat. 		<p>Likovna umjetnost; muzika; istorija; literatura; sociologija.</p>

9. TEMA: ESTETIKA

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
Učenik/ca treba da: <ul style="list-style-type: none">- prepozna u globalnom okviru razvoj estetike kao nauke u Crnoj Gori,- prati umjetničke događaje i stekne saznanja o estetici preko medija i Interneta,- surađuje sa studentima i drugim stručnim licima sa katedre na Filozofskom fakultetu u Nikšiću,- izradi stručni rad za određeni estetski problem iz raznih perioda, odnosno iznese stavove autora-estetičara,- uradi likovnu kritiku za jednog autora ili grupu autora,- izradi osvrt o ulozi umjetnosti u razvoju ličnosti, društva i sl.,- realizuje intervju sa umjetnicima i licima iz kulture i da ga objavi u školi ili medijima.	Učenici/e: <ul style="list-style-type: none">- nalaze sadržaj iz estetike u stručnoj literaturi i drugim izvorima,- demonstriraju preko tehničkih sredstava sadržinu umjetnosti i ukazuju na glavne estetske attribute kao povod za diskusiju,- komuniciraju sa stručnim licima i institucijama,- organizuju debatu ili diskusiju na temu estetike.	Pojam estetski lijepog.	Sociologija; filozofija; muzika; likovna umjetnost; literatura.

5. DIDAKTIČKE PREPORUKE

U gimnaziji se nastava iz izbornog predmeta umjetnost i vizuelna komunikacija izvodi sa 35 časova (15+20) godišnje, tj. sa jednim časom nedjeljno u I i II razredu, a sa 2 časa sedmično u III i IV razredu, odnosno sa 70 časova godišnje (30+40). Ograničen broj časova zahtijeva pažljivo planiranje i realizaciju. Karakteristično za program ovog izbornog predmeta jeste to što ima koncepciju u obliku modela koji omogućava učeniku/ci da izabere jedan vid (likovno područje, disciplina) i da ga realizuje u toku jednog perioda, npr. nekoliko mjeseci, jedno polugodište, jednu godinu ili duži period. Preporuka autora izbornog programa je da se određena tematska cjelina, kao i nastavne jedinice, mogu obraditi ranije ili kasnije zavisno od prostornih mogućnosti i resursa za realizaciju. Učenik/ca ima mogućnost da u toku jednog perioda otkrije i istraži medijum koji najviše odgovara njegovom/njenom senzibilitetu i interesovanjima. Izborni predmet može da se realizuje u školi, ali i van nje. Dio aktivnosti učenici/e će realizovati i u svojim domovima kao vid slobodnog i dopunskog stvaralačkog rada. Posjeta i rad u muzejima, galerijama, kulturno-istorijskim znamenitostima, stručnim institucijama, saradnja sa NVO sektorom, predstavlja dio mogućnosti za organizaciju i realizaciju nastavnog programa. Neophodno je povezivanje teorijskog i praktičnog rada jer se na taj način ostvaruju i bolji rezultati u procesu

učenja. Preporučujemo najmanje jednu cjelodnevnu ekskurziju za obilazak nacionalnih spomenika, kao i posjetu Narodnom muzeju Crne Gore, galerijama...

6. STANDARDI ZNANJA

Učenik/ca:

- poznaje istoriju umjetnosti kao humanističku nauku, njene istraživačke metode;
- samostalno analizira likovno djelo;
- prepoznaje i analizira pojedina područja likovnog stvaralaštva, kao što su slikarstvo, vajarstvo, arhitektura, grafički dizajn, modni dizajn, kompjuterska grafika;
- zna da kritički vrednuje crtež, sliku, skulpturu, objekat, fotografiju, kreaciju, plakat, bilbord, ilustraciju;
- zna da upotrijebi i interpretira stručnu literaturu, seminarske i druge radove;
- poznaje i razumije pojmove i ostale likovne elemente (linija, površina, oblik, boja, kompozicija);
- zna da procijeni umjetničko djelo, sopstveno djelo i djelo svog vršnjaka.

7. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJA

Kontrola, ispitivanje i ocjenjivanje učeničkih dostignuća treba da se vrši na profesionalan i demokratski način kroz savremena saznanja iz ove oblasti. Ovaj dio nastavno-stvaralačke djelatnosti u obuci učenika/ca realizovaće se uglavnom preko samoocjenjivanja (kao vid komentara, likovne analize i kritika) za sopstvena likovna ostvarenja. Nastavnik/ca će voditi brigu o ovom dijelu nastavnog procesa koji treba da ima ne samo didaktičku ulogu, već i vaspitni cilj za izgradnju samopovjerenja, istrajnosti, otkrivanje ličnih potencijala i dr. Prilikom ocjenjivanja i provjeravanja postignutih rezultata treba voditi računa o emocionalnom, moralno-estetskom i psihomotornom području.

8. RESURSI ZA REALIZACIJU

Za uspješno zaokruživanje u jednu cjelinu stvaralačkih aktivnosti u ovom predmetu, pored prostornih (kabinet) i materijalno-tehničkih uslova (dijaprojektor, episkop, slikarski i vajarski štafelaj, kompjuter, stručna biblioteka, audio i video oprema i dr.), neophodno je da se obezbijede i likovni materijali i sredstva za rad. Za ostvarivanje ovih uslova, pored angažovanja škole, treba stalno da se brine i nastavnik/ca i učenik/ca koji/a može da iznađe alternativno rješenje za obezbjeđivanje klasičnih i nekonvencionalnih materijala i sredstava za likovni rad. Isto tako, neko od učenika/ca može da upotrijebi i svoju opremu i materijal van učionice ne samo da uradi likovnu djelatnost, već i kao pripremu za svoju eventualnu profesionalnu orijentaciju.

8.1. Okvirni spisak literature i drugih izvora

1. Arhajm Rudolf: **Umjetnost i vizuelno opažanje**, Beograd, 1971.
2. Arhajm Rudolf: **Umjetnost I vizuelno mišljenje**, Beograd, 1971.
3. Bogomil Karlavaris: **Metodika nastave likovnog vaspitanja**, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 1987.
4. Dragoljub Kazić: **Fotografija - osnovi tehnike stvaranja i obrade fotografske slike**, Z.Z.N.S. Beograd, 2002.
5. Džonson: **Istorija umjetnosti**
6. Enriko Anoša et.al.: **Opšta istorija umjetnosti**, Beograd: Narodna knjiga-Alfa: Zebra 1998. (Toledo: Arts Grafik)
7. Herbert Read: **Istorija moderne skulpture**, Beograd, 1980.
8. Hajnrih Kloc: **Umjetnost u XX vijeku**, Novi Sad 1995.
9. **Nova istorija umjetnosti** - Larus 2005.
10. Umberto Eko: **Istorija lepote**, 2005.
11. Živojin Turinski: **Slikarska tehnologija**, Beograd, 1976.

9. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA

Osnovne karakteristike nastavnika/ce

Primarni faktor za ovaj vid profesije je da nastavnik/ca bude stvaralac i solidan stručnjak, lice sa visokim etičkim vrijednostima, da solidno vlada pedagoško-psihološkom problematikom. Treba da bude solidan organizator i kreativac koji umije da primijeni konvencionalni rad i da istražuje nove mogućnosti za postizanje kvalitetnih rezultata. Značajno je da nastavnik/ca posjeduje iskustvo, da otkrije nadarenost, talenat i da omogući učeniku/ci da postane svjestan/na sopstvenih sposobnosti. Potrebno je da nastavnik/ca upozna učenike/ce sa visokim školama i fakultetima i da usmjeri učenike/ce da produže svoje obrazovanje.

Obavezna visoka stručna sprema (VSS) iz oblasti likovne umjetnosti: diplomirani slikar, vajar, grafičar.

Predmetni program **UMJETNOST I VIZUELNA KOMUNIKACIJA**, OIP za I, II,III i IV razred gimnazije, uradio je

Dragan Berilažić